

Par patēriņa cenām 2025. gada augustā

Augustā patēriņa cenu kritums mērenāks nekā šajā mēnesī pēdējos gados, pārtikas cenas samazinājās, pretēji situācijai citās Baltijas valstīs

Augustā patēriņa cenas samazinājās, taču kritums bija viens no mērenākajiem pēdējos gados, atspoguļojot vājāku sezonālo faktoru ietekmi.

Saskaņā ar jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes publicētiem datiem 2025. gada augustā, salīdzinot ar jūliju, patēriņa cenu līmenis samazinājās par 0,2 %. Precēm tas samazinājās par 0,4 %, bet pakalpojumiem pieauga par 0,3 %.

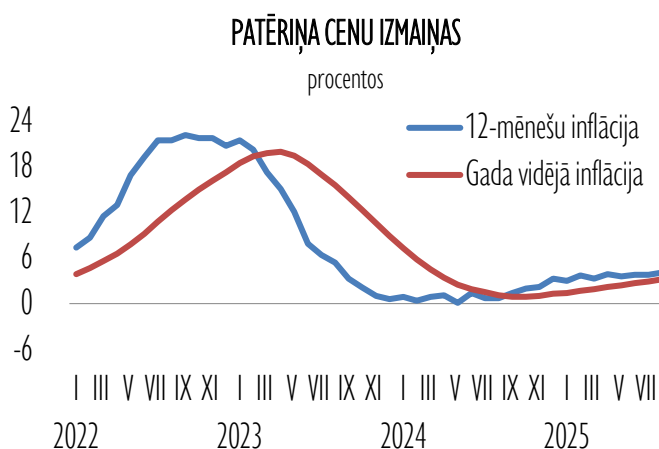
Augusta mēnesim ir raksturīgs cenu samazinājums, kas saistīts ar sezonāliem faktoriem. Šī gada augustā bija vērojamas mēnesim raksturīgas cenu pārmaiņas, tomēr samazinājums bija mērenāks nekā iepriekšējos divos gados.

Šogad augustā inflāciju galvenokārt ietekmēja lētāki alkoholiskie dzērieni, degvielas cenu kritums, ko noteica naftas cenu samazinājums globālajos tirgos, mērenāks nekā parasti pārtikas cenu sarukums, kā arī personīgās aprūpes preču, elektroenerģijas un pakalpojumu cenu pieaugums. Pārtikas cenu dinamiku turpināja noteikt gan pasaules pārtikas cenu kāpums atsevišķās produktu grupās, gan vietējie sezonālie un laikapstākļu faktori, mazinot piedāvājumu un bremzējot sezonāli raksturīgo cenu kritumu. Kamēr augustā Latvijā pārtikas preču cenas samazinājās, Igaunijā tās pieauga, bet Lietuvā palika nemainīgas. Šī atšķirība Baltijas valstu starpā liecina par relatīvu cenu spiediena mazināšanos Latvijā un iespējamu maija beigās noslēgtā memoranda pozitīvo ietekmi, kas sekmēja pirmās nepieciešamības preču cenu kritumu arī augustā. Turklāt memorandā iekļautajām precēm kritums bija nedaudz straujāks nekā pārtikas grupai kopumā. Vienlaikus jāatzīmē, ka mēnesim raksturīgais cenu kritums apgērbiem un apaviem arī bija mazākais pēdējos gados un tam bija tikai neliela ietekme uz kopējo cenu līmeni.

Preču sektorā lielākā samazinošā ietekme augustā bija cenu kritumam alkoholiskajiem dzērieniem – par 3,1 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,15 procentpunktiem. Tas bija straujākais kritums alkoholiskajiem dzērieniem mēneša laikā kopš 2014. gada marta, ko lielā mērā varēja noteikt tirgotāju reakcija uz noieta mazināšanās riskiem pēc 1. augustā ieviestajiem alkohola pārdošanas ierobežojumiem, veicot bāzes cenu korekcijas, lai uzturētu pārdošanas apjomus. Cenas samazinājās visiem alkoholisko dzērienu veidiem, bet būtiskākā ietekme bija cenu kritumam stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem un alumi.

Nozīmīga ietekme bija arī cenu kritumam degvielai – par 2,1 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,1 procentpunktu. Cenas straujāk samazinājās benzīnam.

Naftas cenas augustā samazinājās. *Brent* naftas vidējā mēneša cena augustā, salīdzinot ar jūliju, saruka par aptuveni 3 %, bet mēneša beigās cena bija par 6 % zemāka nekā jūlija izskaņā. Cenu dinamiku augustā noteica OPEC+ lēmums būtiski palielināt ieguvī, tādējādi pilnībā atceļot 2023. gadā noteikto samazinājumu, un pieaugošās bažas par globālu naftas pārpalikumu, kas kopumā uzturēja spiedienu uz cenām. Lielāko daļu mēneša *Brent* cena svārstījās 65–68 ASV dolāru par barelu robežās, noslīdot līdz gandrīz trīs mēnešu zemākajam līmenim. Cenu kāpuma impulsus īslaicīgi radīja ASV naftas krājumu samazinājumi un pieaugošā ģeopolitiskā spriedze saistībā ar Krievijas–Ukrainas konfliktu un tirdzniecības strīdiem starp ASV un Indiju. Tomēr šos atbalsta faktorus pārsniedza signāli par vājāku pieprasījumu Ķīnā, vasaras braukšanas sezonas beigām ASV un prognozes par tirgus pārpalikumu līdz 2026. gadam. Līdz ar to investoru noskaņojums augustā saglabājās piesardzīgs, un tirgus vairāk fokusējās uz piedāvājuma riskiem nekā uz pieprasījuma atbalsta iespējām.

Pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem augustā cenas samazinājās par 0,3 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,1 procentpunktu. Tradicionāli augustā pārtikas cenas samazinās strauji, taču šogad kritums bija mērenāks. Lielākā samazinošā ietekme šogad augustā bija cenu kritumam svaigiem dārzeņiem, svaigiem augļiem, kartupeļiem, žāvētai, sālītai vai kūpinātai gaļai un pienam, bet lielākā palielinošā ietekme – sieram, biezpienam un citiem piena produktiem, maizei un šokolādei.

Pārtikas produktu cenas pasaulē augustā mēneša laikā praktiski saglabājās nemainīgas, bet gada laikā, salīdzinot ar 2024. gada augustu, kāpums sasniedza 6,9 %. Graudaugu un piena produktu cenu kritumu kompensēja gaļas, cukura un augu eļļu cenu kāpums. Augu eļļu cenu indekss sasniedza augstāko līmeni kopš 2022. gada jūlija. Cenu kāpumu noteica palmu, saulespuķu un rapšu eļļas cenu sadārdzināšanās spēcīga importa pieprasījuma un sarūkošu piegāžu dēļ, kas pārsniedza nelielo sojas eļļas cenu kritumu, ko veicināja gaidāmā bagātīgā sojas pupiņu raža pasaulē 2025./2026. gada sezonā. Gaļas cenu indekss augustā sasniedza jaunu rekordu. Pieaugumu noteica liellopu un aitū gaļas cenu kāpums, kas pārsniedza stabilās cūkgaļas cenas un putnu gaļas cenu kritumu. Liellopu gaļas cenas sasniedza visu laiku augstāko līmeni, ko veicināja spēcīgs pieprasījums no ASV un Ķīnas, savukārt aitū gaļas cenas pieauga jau piekto mēnesi pēc kārtas ierobežoto piegāžu no Okeānijas dēļ. Cūkgaļas cenas saglabājās stabilas, bet putnu gaļas cenas samazinājās, ņemot vērā lielo piedāvājumu Brazīlijā un atsevišķu tirdzniecības partneru ierobežojumus importa atjaunošanā. Cukura cenas nedaudz pieauga pēc piecu mēnešu krituma, ko noteica bažas par Brazīlijas ražas perspektīvām, kā arī pieaugošais pasaules importa pieprasījums, īpaši no Ķīnas. Tomēr cenu pieaugumu ierobežoja labvēlīgie laikapstākļi un gaidāmais ražas kāpums Indijā un Taizemē. Savukārt visstraujāk augustā saruka piena produktu cenas, reģistrējot kritumu otro mēnesi pēc kārtas. Kritumu noteica sviesta, siera un pilnpiena pulvera cenu samazinājums, ko izraisīja augsta pieejamība un vājš pieprasījums, īpaši Āzijas tirgos. Savukārt vājpiena pulvera cenas pieauga ierobežoto piegāžu un stabila pieprasījuma Dienvidaustrumāzijā dēļ. Graudaugu cenas samazinājās ceturto mēnesi pēc kārtas. Kviešu cenas turpināja kristies bagātīgo ražu un vājā importa pieprasījuma dēļ, īpaši Āzijā un Ziemeļāfrikā. Savukārt kukurūzas cenas pieauga trešo mēnesi pēc kārtas, ko noteica bažas par karstuma ietekmi uz ES ražām un lielāks pieprasījums ASV lopbarībai un bioetanolam.

Lielākā palielinošā ietekme augustā bija cenu kāpumam personīgās higiēnas precēm un skaistumkopšanas līdzekļiem. Noslēdzoties akcijām, to cenas pieauga par 5,4 %, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu.

Vērā ņemams cenu kāpums bija arī ar mājokli saistītiem energoresursiem, kas kopā kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam elektroenerģijai par 2,5 %, ko noteica tās cenas kāpums biržā, palielinot tarifus, kas piesaistīti elektroenerģijas biržas cenām. To galvenokārt ietekmēja zemāka elektroenerģijas izstrāde atjaunīgo energoresursu ražotnēs un samazinātā atomelektrostaciju pieejamība Ziemeļvalstīs. Savukārt cenas nemainījās dabasgāzei, bet samazinājās siltumenerģijai – par 0,5 % un cietajam kurināmajam – par 0,3 %.

Pakalpojumiem augustā cenas pieauga vidēji par 0,3 %, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Pakalpojumu sektorā augustā lielāko palielinošo ietekmi uz patēriņa cenām radīja komplekso telekomunikāciju pakalpojumu un mājokļa īres maksas kāpums. Būtisku ietekmi deva arī ar atpūtu saistīto pakalpojumu sadārdzināšanās – izmitināšanas, ēdināšanas un kompleksie atpūtas pakalpojumi. Savukārt vislielāko samazinošo ietekmi uz kopējo cenu līmeni atstāja pasažieru aviopārvadājumu cenu kritums.

Citās preču un pakalpojumu grupās cenu svārstības aizvadītajā mēnesī kopējo cenu līmeni būtiski neietekmēja.

2025. gada augustā, salīdzinot ar iepriekšējā gada augustu, patēriņa cenas pieauga par 4,1 %. Gada vidējā inflācija bija 3,2 %.

Arī turpmāk cenu izmaiņas Latvijā būtiski ietekmēs globālās cenu svārstības un pasaules ekonomiskā attīstība, īpaši ģeopolitiskā situācija un tās ietekme uz energoresursu un pārtikas cenām, kā arī ASV tarifu politika. 2025. gadā kopumā vidējā gada inflācija sagaidāma 3,5 % robežās.